

DE VLAAMSE MINISTER VAN WELZIJN, VOLKSGEZONDHEID EN GEZIN

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft:

- Voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering tot bepaling van een aantal maatregelen ter ondersteuning van de diensten voor oppashulp naar aanleiding van de COVID-19-pandemie
- Principiële goedkeuring

Samenvatting

Door de COVID-19-pandemie is het voor verschillende diensten voor oppashulp niet mogelijk om bepaalde erkenningsnormen in 2022 te realiseren, waardoor zij hun volledige subsidiebedrag voor 2022 dreigen te verliezen. Ook de energiecrisis en personeelsschaarste zorgen voor onzekere tijden, zowel voor de diensten zelf, als voor hun (potentiële) gebruikers. Daarom keurt de Vlaamse Regering nu principiële een besluit goed dat de diensten voor oppashulp in 2022 vrijstelt van het behalen van enkele specifieke erkenningsnormen. Over dit besluit wordt het advies ingewonnen van de Raad van State.

1. SITUERING

A. BELEIDSVELD/BELEIDSDOELSTELLING

Beleidsveld: gezondheids- en woonzorg.

B. VORIGE BESLISSINGEN EN ADVIEZEN

Het bijgaande voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering werd aangepast aan het wetgevingsadvies nr. 2022/387 van 3 november 2022.

Het advies van de Inspectie van Financiën werd bekomen op 17 november 2022.

2. INHOUD

A. ALGEMENE TOELICHTING

Door de COVID-19-pandemie is het voor verschillende diensten voor oppashulp, net zoals in 2021, niet mogelijk om bepaalde erkenningsnormen te realiseren in 2022, waardoor zij hun volledige subsidiebedrag voor 2022 dreigen te verliezen. Ook de energiecrisis en personeelsschaarste zorgen voor onzekere tijden, zowel voor de diensten zelf, als voor hun (potentiële) gebruikers.

Het bijgaande voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering stelt de diensten voor oppashulp in 2022 daarom vrij van het behalen van enkele specifieke erkenningsnormen. Die regeling is analoog aan de regeling die vorig jaar goedgekeurd werd door de regering, met het besluit van de Vlaamse Regering van 25 maart 2022 tot bepaling van een aantal maatregelen ter ondersteuning van de diensten voor oppashulp naar aanleiding van de COVID-19-pandemie (zie de documenten VR 2022 0402 DOC.0114/1 tot en met DOC.0114/3 en de documenten VR 2022 2503 DOC.0321/1 tot en met DOC.0321/3).

De diensten voor oppashulp stellen vast dat het door de COVID-19-pandemie nog altijd moeilijk blijft om voldoende vrijwilligers te vinden die overdag of 's nachts toezicht kunnen bieden bij een zorgbehoevende thuis (bij afwezigheid of ter ondersteuning van de mantelzorger). De diensten merken dat de rekrutering moeizaam verloopt, omdat ook elders in de zorg vaak beroep gedaan wordt op vrijwilligers, niet het minst in de vaccinatiecentra. Bovendien blijkt dat vrijwilligers die uitstroonden naar die vaccinatiecentra, ook niet altijd meer terugkeren naar de diensten voor oppashulp.

Dat probleem van de grote uitstroom van vrijwilligers, waarmee de diensten voor oppashulp al sinds de start van de COVID-19-pandemie geconfronteerd worden, wordt in 2022 nog versterkt door de energiecrisis. Door de hoge benzineprijzen hebben de vrijwilligers graag opdrachten dichtbij, en zijn ze moeilijker inzetbaar als er een verplaatsing nodig is. Vrijwilligers haken ook af omdat ze te veel verplaatsingskosten moeten maken om hun vrijwilligersengagement te kunnen uitvoeren.

De vrijwilligers waarover de diensten beschikken nog meer uren inzetten, is vaak niet meer mogelijk, omdat zij het jaarplafond al bereikt hebben dat van toepassing is voor de forfaitaire kostenvergoedingen voor vrijwilligers (ook al ligt dat jaarplafond hoger dan voor de meeste andere vrijwilligers). Het feit dat de diensten voor oppashulp sinds begin 2021 geen verenigingswerkers meer kunnen inzetten voor oppashulp (door de vernietiging van de federale wetgeving door het Grondwettelijk Hof), versterkt dat probleem nog.

Om erkend te kunnen blijven, moet een dienst voor oppashulp jaarlijks minstens 5000 uur oppashulp realiseren in de regio waarvoor hij erkend is (of 3000 uur voor een dienst die erkend is voor de regio van het Brusselse Gewest). Bovendien verliest een dienst zijn recht op subsidies voor het lopende jaar, als hij dat minimum niet haalt.

De diensten voor oppashulp moesten tegen eind september 2022 alle prestaties van het eerste semester van 2022 doorgestuurd hebben naar VO, het systeem van elektronische gegevensuitwisseling tussen de diensten en Zorg en Gezondheid, dat gebruikt wordt voor de berekening van de subsidies. Er zijn op dit ogenblik dus betrouwbare gegevens over de invulling van de urencontingenten oppashulp tijdens het eerste semester van 2022. Op basis daarvan kunnen er ook inschattingen gemaakt worden over de realisatie op jaarbasis.

Van de 58 erkende diensten voor oppashulp zijn er 9 diensten (15,5%) die in het eerste semester van 2022 minder dan 2500 uur (1500 uur voor de diensten die erkend zijn voor de regio van het Brusselse Gewest) oppashulp gepresteerd hebben in de regio waarvoor ze erkend zijn:

- 3 diensten van de CM;
- 2 diensten van Familiezorg West-Vlaanderen;
- 1 dienst van i-mens;
- de dienst van De Overmolen
- de dienst van Seniorama;
- de dienst van Thuiszorg Brabant.

Enkele van die diensten zitten net onder de 2500 (of 1500) uur oppashulp; zij slagen er mogelijk nog in om tegen het einde van 2022 het minimum te halen om recht te hebben op subsidies, en erkend te kunnen blijven. Maar voor de meeste van de 9 hierboven vermelde diensten lijkt het onhaalbaar om in 2022 te voldoen aan de erkenningsnorm. Zij dreigen dus geen subsidies te ontvangen voor 2022, en hun erkenning te verliezen omdat ze in 2022 niet voldoen aan de erkenningsnorm. Daarom is het aangewezen om de regeling van 2021 te herhalen in 2022.

Het kan echter niet de bedoeling zijn om die uitzonderingsregeling nog jaar na jaar te moeten herhalen. Daarom wil ik samen met de sector in 2023 bekijken hoe de in- en uitstroom van vrijwilligers aangepakt kan worden om uit de crisismodus te geraken. Ik zal onderzoeken of er eenmalige middelen aangewend kunnen worden voor een wervingscampagne voor nieuwe vrijwilligers, en voor de omkadering van die campagne (onthalen en begeleiden van nieuwe kandidaat-vrijwilligers).

B. TOELICHTING BIJ DE ARTIKELEN

Artikel 1 bevat een definitie die verder in het besluit gebruikt wordt.

Artikel 2 regelt dat de diensten voor oppashulp in 2022 niet moeten voldoen aan de erkenningsnorm die bepaalt dat zij jaarlijks minstens 5000 uur oppashulp moeten realiseren in de regio waarvoor zij erkend zijn (of 3000 uur voor de diensten die erkend zijn voor de regio van het Brusselse Gewest). Zij kunnen dus – net zoals in 2021 – verder erkend blijven, ook al halen ze die erkenningsnorm niet in 2022.

Artikel 3 bepaalt dat de diensten voor oppashulp in 2022 altijd recht hebben op de basissubsidie. In principe hebben de diensten alleen recht op die basissubsidie als ze minstens 5000 uur oppashulp gerealiseerd hebben (of 3000 uur voor de diensten die erkend zijn voor de regio van het Brusselse Gewest). Zonder die basissubsidie zouden de diensten voor oppashulp de loonkost van hun coördinator in 2022 volledig zelf moeten financieren.

Artikel 4 regelt de inwerkingtreding van het besluit. Het besluit heeft uitwerking met ingang van 1 januari 2022, omdat het impact heeft op de erkenningsnormen en op de berekening van de subsidies die betrekking hebben op het jaar 2022.

Artikel 5 bevat de uitvoeringsbepaling van het besluit.

3. BESTUURLIJKE IMPACT

A. BUDGETTAIRE IMPACT VOOR DE VLAAMSE OVERHEID

Het voorliggende voorontwerp van besluit heeft geen bijkomende budgettaire weerslag. In de begroting 2022 (begrotingsartikel GE0-1GHF2TG-WT, basisallocatie GD329) zijn de middelen voorzien om de urencontingenten die voor 2022 toegekend werden aan de diensten voor oppashulp, volledig te kunnen uitbetalen.

De Inspectie van Financiën bracht op 17 november 2022 haar advies uit over dat voorontwerp van besluit. Het advies is gunstig. Het akkoord van de Vlaamse minister, bevoegd voor de begroting, is niet vereist.

B. ESR-TOETS

Niet van toepassing.

C. IMPACT OP HET PERSONEEL VAN DE VLAAMSE OVERHEID

Het voorstel van beslissing heeft geen rechtstreekse weerslag op het personeelsbestand en op de personeelsbudgetten, zodat het akkoord van de Vlaamse minister, bevoegd voor de interne dienstverlening van de Vlaamse overheid, niet vereist is.

D. IMPACT OP DE LOKALE EN PROVINCIALE BESTUREN

- personeel: het voorstel heeft geen weerslag op gebied van personeelsinzet;
- werkingsuitgaven: het voorstel heeft geen weerslag op de lopende uitgaven;
- investeringen en schuld: het voorstel heeft geen investeringen als gevolg;
- ontvangsten: het voorstel resulteert niet in bijkomende ontvangsten;
- conclusie: het voorstel heeft geen weerslag op de werking van de lokale besturen.

4. VERDER TRAJECT

Na de principiële goedkeuring van het voorontwerp van besluit wordt het advies van de Raad van State ingewonnen.

Na de definitieve goedkeuring zullen de diensten voor oppashulp over het besluit geïnformeerd worden door Zorg en Gezondheid.

5. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

- 1° haar principiële goedkeuring te geven aan het bijgaande voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering tot bepaling van een aantal maatregelen ter ondersteuning van de diensten voor oppashulp naar aanleiding van de COVID-19-pandemie;

2° de Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin te gelasten over het voormelde voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering het advies van de Raad van State in te winnen, met het verzoek het advies mee te delen binnen een termijn van dertig dagen, met toepassing van artikel 84, §1, eerste lid, 2°, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State.

De Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin,

Hilde CREVITS